

Suitu parlaments

Pasta adrese: „Dīķenieki”, Alsungas novads LV-3306,
e-pasts: grigorijs.rozentals@suitunovads.lv

2020. gada 16. jūnijā

A. god. E. Levita k-gam!

Par Suitu kultūrtelpas saglabāšanu

Esam patiesi norūpējušies par jaunā Administratīvi teritoriālās reformas likuma pieņemšanu Saeimā galīgajā lasījumā 10. jūnijā.

Kad 2009. gadā Suitu kultūrtelpa tika iekļauta UNESCO pasaules nemateriālās kultūras mantojuma neatliekami glābjamo vērtību sarakstā, ar šo notikumu saistījām lielas cerības, ka arī Latvijā, līdzīgi kā Igaunijā, valsts sāks uztvert savas lokālās identitātes kā vērtības, nevis kā apgrūtinājumu. Diemžēl situācija ar mūsu gandrīz četrus gadsimtus savrupus pastāvējušo Kurzemes katoļu kopienu pēdējo desmit gadu laikā ir tikai pasliktinājusies.

2009. gada reformā puse no Suitu kultūrtelpas teritorijas un trešā daļa no iedzīvotājiem kļuva par identitātes ziņā mums svešo Ventspils un Kuldīgas novadu nomalēm. Ja pie jūras esošais Jūrkalnes pagasts šādos apstākļos vēl spēja noturēt savu iedzīvotāju skaitu gandrīz nemainīgu, tad Kuldīgas novadam pievienotajā Gudenieku pagastā tas 10 gadu laikā ir samazinājies par gandrīz 28 procentiem. Atlikušie Suitu kultūrtelpas iedzīvotāji un teritorija nonāca Alsungas novadā, kas, par spīti politiķu periodiskajiem publiskajiem paziņojumiem, ka šo novadu agri vai vēl likvidēs, spēja pēc ekonomiskajiem rādītājiem uz vienu iedzīvotāju kļūt par vienu no pārtikušākajām pašvaldībām Kurzemē.

Pēc 2009. gada valsts finansiāli neiesaistījās pati sava UNESCO iesniegtā Suitu kultūrtelpas glābšanas plāna īstenošanas finansēšanā, uzskatot, ka plāna īstenošana ir pašu suitu pienākums. Šī plāna ekonomiskās sadaļas īstenošanā valsts nav iesaistījies arī šodien, un diemžēl nekas neliecina, ka situācija varētu mainīties nākotnē. Gluži pretēji – 2012. gadā Saeimā apstiprinātais Nacionālās attīstības plāns visu Suitu kultūrtelpu iekļāva Latvijas ekonomiski neperspektīvajās teritorijās, kurām nav savu politiski pieņemtu attīstības centru.

Jaunajā Administratīvi teritoriālajā reformā ar 36 balsīm par, 43 balsīm pret un 11 balsīm atturoties, ideja par sava atsevišķa Suitu novada veidošanu (221. priekšlikums) tika Saeimā noraidīta, tādējādi likvidējot arī pēdējo Suitu kultūrtelpas pašvaldību – Alsungas novadu. Ar šo lēmumu, mūsaprāt, Latvija ir nostājusies līdzās valstīm, kuru teritorijā mērķtiecīgi tiek veikta UNESCO atzīta pasaules nozīmes kultūras

mantojuma iznīcināšana. Ja *Islāma valsts* īstenotā Palmīras vecpilsētas vai *Taliban* veiktā Bamjanas Budu spridzināšana notika kara laikā, bija ātrāka un vizuāli iespaidīgāka, tad, ekonomiski iznīcinot suitu kopienu, lēnām un pakāpeniski tiks panākts tieši tas pats, ko pagājušā gadsimta 20. gados panāca lībiešu un kuršu ķoniņu sadalīšana pa dažādām blakus esošām pašvaldībām. Kā zināms, tas noveda pie šo kompakti dzīvojošo kopienu praktiskas bojāejas.

Suitu kultūrtelpa pastāvēs tieši tik ilgi, cik ilgi tajā pastāvēs suiti, kuriem suitu identitāte papildus latviešu identitātei būs svarīga. Ja turpināsies mūsu skolu slēgšana (no trim suitu teritorijā esošajām skolām divas jau ir slēgtas), ja netiks radīti ekonomiski priekšnoteikumi suitu jaunās paaudzes noturēšanai uz vietas, suitu izzušana Latvijā var būt pat pāris nākamo paaudžu jautājums.

2009. gadā Latvija UNESCO apņēma glābt Suitu kultūrtelpu. Mums nav skaidrs, kā to ir iespējams panākt, slēdzot skolas, pasludinot teritoriju par ekonomiski neperspektīvu, atņemot suitiem pašvaldību, neatbalstot lokālo uzņēmējdarbību, padarot teritoriju par nomali ar suitiem nesaistītās kaimiņu pašvaldībās ... Kā valsts kompensēs suitiem mūsu tā jau nelielo lokālo finanšu resursu pārumpēšanu uz jaunajiem novadu centriem, sākot ar 2021. gadu?

Diemžēl uz ļoti daudziem ar suitu nākotni saistītiem jautājumiem jau daudzu gadu garumā mums nav atbilžu. Tāpēc Suitu parlaments pagājušajā nedēļā ar 13 balsīm par, vienam deputātam nepiedaloties, ir nolēmis aicināt Jūs neizsludināt Saeimas nupat pieņemto Administratīvi teritoriālās reformas likumu un atdot to otrreizējai izskatīšanai.

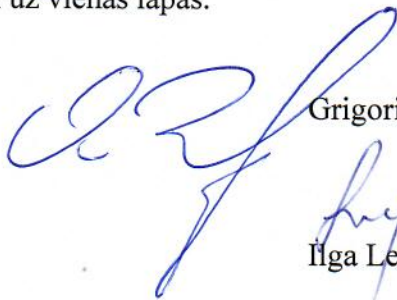
Uzskatām, ka Latvijai būtu vērts ņemt vērā Igaunijas pieredzi, kur pēdējās administratīvi teritoriālās reformas gaitā izņēmuma kārtā tika izveidotas vairākas pašvaldības, kas neatbilst vispārīgajiem kritērijiem, bet kurās dzīvojošo kultūrvēsturisko kopienu kultūras bagātības (vērtības) iekļautas UNESCO Pasaules mantojuma sarakstos. Igaunijā šīm kopienām, tādām kā seti un kihnu, jau daudzus gadus pastāv valsts budžeta finansētas ekonomiskā atbalsta programmas.

Labprāt tiktos ar Jums klātienē, lai precīzāk izskaidrotu mūsu bažas un šo bažu iemeslus, kā arī dažādus iespējamos situācijas risinājumus nākotnē.

Suitu kopienas vārdā pateicamies Jums par līdz šim pausto mūsu problēmu izpratni un sniegto atbalstu.

Pielikumā pievienojam setu karaļa un Igaunijas setu pašvaldības vadītāja Rein Järvelill vēstuli Saeimas deputātiem uz vienas lapas.

Suitu parlamenta priekšsēdētājs
Trīszvaigžņu ordeņa kavalieris

Grigorijs Rozentāls

Kancelejas pārvaldniece
Trīszvaigžņu ordeņa virsniece

Īga Leimane